

A Krisztus iránti szeretet.

Egyházi beszéd.

Minekutánna ebédelték volna, monda Simon Péternek
Jézus: Simon, Jónának fia, szeretsz-e engemet
ezeknél inkább? stb. Ján. 21, 15—17.

Az új szövetségi írásoknak legnehezebb helyei k. ai! azok, a melyekben Jézusnak halála utáni megjelenéseiről van emlékezet. Irva van, ugyanis, hogy a midőn Mária Magdaléna az üresen talált koporsónál leborulva, Jézust siratná, imé valaki nevéen szólítja s ő hátrafordulván, meglátja a mestert, ki így szól hozzá: „Ne illess engemet; mert nem mentem még fel az én atyámhoz és a ti atyátokhoz, az én Istenemhez és a ti Isteneitekhez. S csakugyan ez a Mária Magdaléna volt az első, ki hirdetni kezdette a tanítványoknak, hogy ő látta a megfeszített Krisztust; a honnan sokan neki tulajdonítják a Krisztus feltámadására vonatkozó hit elterjedését s anak a tanítványok szívében lett megfogamszását. Majd ismét, a mint a vezér nélkül maradt tanítványok a zsidóktól való féltőkben az ajtót is magokra zárva, egy szobában együtt ülnének, az írások szerint: eljőve Jézus, és megáll a középben és monda nekik: „Békeség nektek“, a mely jelenetnek az akkor történetesen távollevő Tamás nem akarván hitelt adni, ugyanaz nyolczad napra azután még egyszer ismételve lön; Jézus ismét megjelent tanítványai körében, köszönté őket s felhívta Tamást, hogy tapogassa meg őt saját kezeivel, mire ez elámulva, így kiáltott fel: Én uram és én Istenem!

Jézusnak egy ily megjelenésével vannak összeköttetésben k. ai! a felolvasott szent igék is. Engedjétek meg, hogy azt az evangelista után körülményesebben leirjam. Az esemény szintere a Genézaret tava Galileában, melyet a mellette feküdt Tiberiás nevű vá-

rosról maga a szent író is Tibériás tengerének nevez. Egy csendes este napi munkájokat elvégezve, a tanítványok közül többen a tengerre halászni indulának. Egész éjen át halásztak a nélkül, hogy csak egy halat is fogtak volna, s a felkelő nappal, melynek fényes sugarai a tengernek a reggeli szél és az evező lapátok által felvert hullámain megaranyozták s őket is a napi munkához szólították, már a part felé kezdenek evezni, midőn öme szózat üti meg füleiket: Fiaim, van-e valami ennetek való? A ki tudja, minő érzéssel hallja az éhes a kenyeret, a szomjas a vizet emlegettetni, elképzelheti azt is, mily kellemetlen lehetett e kérdés a tanítványoknak, a kik egy éjjeli halászás után még egy jó reggelivel sem kecsegtethették magokat, s tán hajlandók voltak gunyuk tartani a kérdést, midőn a partról ismét szózat jő füleikbe: vessétek a hálót a hajón jobb felől és találtok. A szükségben levő embernek nem lehet oly tanácsot adni, a melyet meg ne fogadjon. A tanítványok is ennél fogva elfelejtették a kérdés természetét vizsgálni, a helyett követik a tanácsot, s imé alig vetik ki a hálót a mondott helyre, anynyi halat fognak, hogy csak nagy nehezen birták azokat, a partra kivonszolni. Oh szerencsés hálövetés! oh áldott szózat! mely ily gazdag zsákmányhoz juttatád a szegény halászokat, a kikre azonban a parton még nagyobb meglepetés várt; mert ott eleven szemet, azon sülőfélben levő halat, mellette pedig kenyeret találtak, s a mi több, ott állt Jézus is, a kitől a kérdés és tanács jött, a ki ezek szerint most harmadszor jelentetett meg halála után az ő tanítványinak.

Nemde ai! különös esemény, a mit elbeszéllek — a bekövetkezett jó ebédet elhallgatom — s a minek tán hitelt sem adnánk, ha nem lenne nekünk magunknak alkalmunk meggyőződni arról, hogy kedveseink, kiket eltemetünk, mily gyakran megjelennek még előttünk, míg az idő, ez a feneketlen tenger, lassanként mindinkább elmosza emléköket. Megjelennek éjjel álmainkban, őket látjuk ágyunk szélén ülni, ha felébredünk, velök megyünk asztalhoz s nem egyszer órahosszant elbeszélgetünk áldott szellemökkel. Oh, a kiket szeretünk, azokkal még gyakran találkozunk és tanácskozunk, miután elhunytak is. És én ebben találok magyarázatát mind a Jézus többszöri megjelenésének, mind az ezekről szóló evangéliumi elbeszéléseknek, s így azon párbeszédet is, melyet beszédem tárgyául felolvastatni hallottatok s a mely Simon Péter és Jézus között mindjárt az imént leirt jelenet, az ebéd végeztével

kifejlődött, nem tartom egyébnek, mint egy lelki küzdelem eredményének, a mit igazolni látszik az is, hogy éppen Simon Péterrel van kapcsolatba hozva, a kinek Jézus háromszori megtagadása után méltó oka volt háromszor tenni fel maga elébe a kérdést: ha vajjon szereti-e ő Jézust? Igen, ai! Péternek ezen önvallatása, mely bizonyos tekintetben a Jézus megkísértetéséhez hasonlít, a legtermészetesebb kifolyása volt annak a lelki állapotnak, a melyben az apostol találhatta magát, midőn egyfelől a multból szemrehányólag, a jelenre pedig tetre burditólag intett feléje mesterének dicső szelleme. Egy oly pillanat volt ez reá nézve, mely egész életünkre elhatározó szokott lenni. Megmaradni a mellett, hogy neki semmi köze Jézushoz, vagy ragaszkodni hozzá s az iránta viseltető szeretet kimutatására az apostoli tisztet megkezdeni: ez a kérdés állott most előtte, s dicséretére legyen mondva, ő az utolsóra hajlott, a háromszori kérdésre háromszor feleli: Uram, te tudod, hogy szeretlek tégedet.

A Krisztus iránti szeretet, k. ai! egyike a legközönségesebb tanításoknak, melyet valláskülönbség nélkül hirdettek és hirdetnek ma is a keresztény egyházban. Jertek azért a szent igék alapján, tegyük ma mi is elmélkedésünk tárgyává a Krisztus iránti szeretetet. Kissé hosszúra nyult előbeszédem miatt, én annak ez alkalommal csak alapját és eredményét fogom vizsgálat alá venni. Kérlek — figyeljetek.

I.

Az ember magasabb, lelki természetének, mondhatnám, égi származásának nincs bizonyosabb ismertető jegye, kiválóbb bélyegvonása, k. ai! mint az, hogy meghatározott ok és alap nélkül semmit sem tesz; igyekszik magának számot adni nemcsak cselekedeteiről, hanem még keble legtitkosabb vágyairól és érzelmeiről is; s csak a menyinyiben ezekre a feleleteket megkapta, anynyiban érdeml meg, hogy a szó nemesebb értelmében jogot formáljon az emberi nevezethez. Igaz ugyan, hogy az emberi természet végetlen különbözőségénél, s azon miveltségi állapotnál fogva, melyre egyik vagy másik ember, testület vagy népcsalád eljutott, a felelet ugyanazon kérdésre végtelenül különbözhetik egymástól s a gyermek együgyű felfogásától az értelmi fejlettség legmagasabb fokán álló ember megtisztult gondolatvilágáig minden árnyalatot visszaturkozhat. Példa rá a szabadság, az egyenlőség s az igazság, melyeket min-

den ember ajkán hordoz és szinte minden ember más meg más formában állít maga elébe, másként fog fel és értelmez.

E tapasztalati igazságból kiindulva, mi természetesebb k. ai.! minthogy a Krisztus iránti szeretet alapjára nézve is nagyon különböző meghatározásokat találunk az emberek, a keresztények között is. Vannak emberek, a kiket ha megkérdeznék, hogy minő alapon nyugszik Krisztus iránti szeretetök, nem tudnának más feleletet adni, minthogy szülőik otthon, tanítóik az iskolában s a pap a templomban ezt kívánták, erre tanították s ezt parancsolták. Ezeknek Krisztus iránti szeretete tehát félelmen és parancson alapszik. Mások így szólnak: szeretni kell a Krisztust, hogy az ő közbenjárását Istennél megnyerjük s ez által biztosítsuk magunknak az idvességet; mert a mint a példabeszéd is tartja: kinek Krisztus a barátja, annak könnyű idvezülni. Ezeket a Krisztus iránti szeretetre az érdek s önhaszonlesés indítja. Mások ismét az ő istenségében, evangéliumi csodáiban s feltámadásában keresik az iránta való szeretet indokát s abban a meggyőződésben vannak, hogy e hit nélkül teljes lehetetlen Krisztus iránti tiszteletet érezni, lehetetlen őt szeretni. Ezek azon vallásos ábrándozók, kiknek egész hitök s Krisztus iránti szeretetök nem egyéb üres képzelődés s babonánál. De kérdem ai.! lehet-e igaz szeretet az, a mi csak félelmen és parancson, érdeken és önhaszonlesésen, képzelődésen és vakhiten alapszik? Soha, soha. Valamint általában minden nemes érzelemnek, úgy az igaz szeretetnek is felébresztésére az egész mindenségben csak egyetlen egy alap-ok létez, s ez az erkölcsi jóság. Ez alól nincs kivétel sem az égen, sem a földön. A gyermek azért szereti oly önzetlenül szülőit, mert a kételynek még csak árnyéka sem fér lelkéhez, hogy azok valami rosszat cselekednének, annyival inkább, hogy gonoszok lehetnének, s azon pillanatban, a mint a gyermek netalán ellenkező gondolatra juthat, azon pillanatban, a mint atyjában vagy anyjában valami olyant fedezhet fel, a mi azoknak jellemére homályt vethet, kialszik a gyermeki szív szent tüze, elhamvad a szeretet égi lángja, s nincs erő és hatalom, mely azt többé életre bírja serkenteni. És vizsgáljuk meg az Isten iránti szeretet alapját. Bizonyára nem az ő hatalma és bölcsége, melyeket mi megmérni és felfogni sem tudunk mindig, hanem az ő jósága és erkölcsi tökéletessége az, a mi bennünk az Isten iránti szeretetet felébreszti; e nélkül félni és tisztelni igen, de szeretni Istent sem tudnók; a minek kétségbevonhatlan jeleit

látjuk a hajdankori népek vallásában, a mely inkább szolgálai félelem, mint gyermeki bizalom, hit és imádás volt.

Ezek után már tisztában lehetünk a Krisztus iránti szeretet alapjával is, a mi szintén nem más, mint az az erkölcsi jószág, melynek ő, mondhatni, megtestesülése volt e földön. Igen, ai. az a nemes érzés, mely Jézus keblét hevítette, ki nem ismert más törvényt, mint az Istennek akaróját, melyet cselekedni az ő mindennapi eledele vala; az a fenkölt, magas gondolkozás, mely tetteinek irányadója volt s őt az öszszes kereszténység vezéreül és idvezítőjeül jelölte ki; az a hasonlíthatatlan jóakarat, melyet embertársai iránt tanusított, kiknek örömében résztvett, fájdalumukat enyhítette, szükségeikben segített s még a keresztől is bocsánatot hirdetett; az az isteni jellem, mely őt arra jogosíthatta, hogy így szóljon magáról: Én és az én atyám egyek vagyunk, s követőit azon meggyőződésre vezethette, a miről már amaz evangéliumi százados vallást tett: Bizony ez ember Istennek fia vala; szóval az ő egész élete, mely tiszta és szenttelen volt, mint a nap égi útja, midőn sugarait egy felhőske sem takarja el — ezek azok afiai! a melyekért nekünk Jézust szeretni lehet és szeretni kell.

Ám szeresse hát Jézust más azokért a titkokért, melyek bölcsőjét és koporsóját fedik: mi szeressük őt lelkének nagyságáért és tisztaságáért, melyek életéből ragyogó fényben tündökölnék ma is, oly sok század után, a melyek őt tőlünk elválasztják. Ám boruljon le más Jézus keresztje előtt abban a hitben, hogy ő csudákat tett s halálával megváltotta az emberiséget büneinek büntetésétől: mi hajeljunk meg az ő önzéstelen jó akaratusága előtt, melylyel keblére ölelte az egész emberiséget, oktatta a tudatlanokat, gyógyította a beteget, világosságot adott a vakoknak, társalgott a megvetett publikánussal, ett a gyűlölt samaritánussal s kezet fogott a sötétben tévelygő pogánnyal. Ám imádjá más Jézust mint Istenét, ki csak azért öltött magára emberi testet, hogy magát érettünk megalázza: mi éppen azért tiszteljük őt, mert ember létére oly nagy és nemes volt; mert a szerencsében önmérsékletet tanusító, a veszélyek közt kitaró, az igazság mellett halálíg hív tudott lenni s ez által az embert Istenhez hasonlóná tette, felmagasztalta. Átalában ai! keressen más bár minő okot és alapot arra, hogy Jézust szeresse: mi szeressük, bámuljuk és tiszteljük őt erkölcsi nagyságáért és fenséges voltaért, melyek őt az erény legtokéletesebb

mintaképévé tették, a kinek példáját követni, őt magunkban megvalósítani a mi legfőbb és legszentebb kötelességünk.

De itt beszédem második részének határához jutottam.

II.

Valamint a természetben a különböző földrétegek különböző terményeket hoznak létre; egyik talaj a buzának, másik a tengerinek, harmadik a zabnak kedvező, s van olyan is, a mely tövisnél egyebet nem terem: úgy az erkölcsi világban is minden érzésnek, vágynak és indulatnak meg van a maga megfelelő terménye, azok a cselekedetek, melyeket egyesek és családok, népek és nemzetek végrehajtanak. A jóindulat — például — barátságot, az irigység versengést, a szerénység megelégedést, a nagyravágyás telhetetlenséget, az igazságérzet erényt, a gonoszra való hajlam vétket terem és szül. A béke, melyet egyesek és nemzetek élveznek, s a háboru, mely népek és országok jóllétét feldulja; a szabadság, melynek üdítő légkörében ipar és kereskedelem, nyelv és vallás, nemzeti intézmények és alkotmány akadály nélkül fejlődhetnek, és a zsarnokság, mely vasmarkával öszszeszorítani, megsemmisíteni igyekszik a szabadabb szellem nyilatkozatát is — mindezek azon vágyban és indulatban találják magyarázatukat, a mely a különböző egyéneket és népeket vezérli, a mely azon kor felett mintegy uralkodóvá lesz.

Mindazon érzések között már, a melyek az emberi keblet hevithetik, egy sincs termékenyebb, következeiseiben áldásteljesebb, mint a szeretet, melyről az apostol így ír: A szeretet hosszútűrő, kegyes, nem irigykedik, nem cselekszik álnokul, nem fuvalkodik fel, nem gerjed hamar haragra, nem gondol gonoszt, nem örül a hamisságnak, örül pedig az igazságnak, mindeneket elfedez, mindeneket hiszen, mindeneket reményl, mindeneket eltűr, soha el nem fogy. Kérdem ai! lehet-e egy indulatnak ennél több és nagyobb, szebb és dicsőbb eredménye? Hiszen ezekben minden benne foglaltatik, a mi szép, nagy és nemes van a földön s teljesen igazolják ugyancsak az apostolnak im e nyilatkozatát: a szeretet a tökéletesség köteléke. Legkevésbé sem csudálkozom tehát, ha maga Jézus egyedül a szeretetet tette vallása alapjául, ezt mondván: minden parancsolatok közt ez az első: szeressed a te uradat, Istenedet teljes szivedből, teljes lelkedből és minden erődből; a második

ehez hasonló: szeressed felebarátodat, mint te magadat, s tanítványaihoz így szólott: arról ismernek meg, hogy az én követőim vagytok, ha egymást szeretitek.

Ezeket előre bocsátva, tán nem is volna miért külön tárgyaljam a Krisztus iránti szeretet eredményét; mert az nem lehet más, mint általában minden szeretet eredménye; miután azonban beszédem most különösen erre vonatkozik, elkerülhetetlennek tartom, arról különösen is szólani valamit.

Megismervén már fennebb a Krisztus iránti szeretet alapját, abból önként következik ai! hogy a Krisztust szeretni, annyi mint szeretni az erényt és igazságot, szeretni a jót és nemest, szeretni a világosságot és haladást; egy szóval szeretni az erkölcsi tökéletességet. A ki pedig ezeket szereti, nem lehet más, mint jó és igaz, ismeretek után sovárgó s többről többre, nyereségről nyereségre igyekvő, a tökéletesedés végetlen pályáján mind tovább, előbbre törekvő, felebarátait megbecsülő, családját gondozó, polgártársaival jó és balsorsban hiven osztozkodó, hazájához hű, a közügyek iránt buzgolkodó, áldozatkész, vallásos és istenfélő ember.

Imé k. ai! a Krisztus iránti szeretet eredménye! Igen, ez a szeretet szenteli meg a családi életet, megkönnyítvén a férj gondjait s letörölvén a nő könnyűit, kiket gyermekeik jövője aggaszt, vagy elaggott szülők nyomora búsít. Jézusnak eme szavaival biztatván őket: Legyen bizodalmatok Istenben. Ez a szeretet alapít intézeteket s formál egyleteket, melyek az ifjuság nevelését eszközölké s a szegények, az elhagyatottak ügyét Jézus nevében felvegyék, ki így szól: Valaki egy ilyen gyermeknek gondját felveszi az én nevemben, nekem veszi fel gondomat, és ismét: Ha tökéletes akarsz lenni, add el minden marhádat és osztogasd a szegényeknek; a mit ha szószerénti értelemben nem is gyakorolhatunk, mindenestre intésül szolgálhat arra, hogy ne csak magunkért, hanem másokért is éljünk s a jótéteményekben soha meg ne restelkedjünk. Ez a szeretet ad erőt és bátorságot a betegápolónak, hogy annak ágya mellett üljön, a kit tán nem is ismer, s a kinek lehellete méreg lehet; mert a midőn tusakodni akarna magával, hogy mit tegyen, magát mentse meg, vagy a beteget ápolja, észébe jut Jézus, ki nem rettent vissza kezét vetni a legterhesebb betegre is. Ez a szeretet lelkesíti a missionariust, hogy tengereken át meszsze országokba induljon, mintha az oceaon vihar sem érhetné, mintha nem kellene félnie

az egyenlítő alatt uralkodó sárga láztól, sem a vademberek megmérgezett nyilaitól; hisz Jézus nem félt sem a tenger hullámaitól, sem ellenségei boszujától. Szóval, ez a szeretet tanít meg mindnyájunkat kötelességeinkben hiven eljárni, ha kell magunkat megtagadni, vagy felvenni a Krisztus keresztjét; ez a szeretet tanít meg tűrni és remélni, szerencsében és szerencsétlenségben keresztényileg megállani, az igazságért élni és meghalni, a mint a becsület kívánja.

Előadám k. ai! a Krisztus iránti szeretet alapját, megmutattam a szeretet eredményét, nincs egyéb hátra, minthogy arra kérjelek, igyekezzetek gazdagok lenni a Krisztus iránti szeretetben. E szeretet hassa át egész élteteket; e szeretet hassa át az egész emberiséget; mert akkor bizonyára a társadalomnak sok sebei begyógyulnak, egyesek és népek könnyei felszáradnak; béke és egyetértés fog honolni a szivekben; a különböző nemzetek nem gyűlöléssel és fegyverrel, hanem testvéri érzéssel fognak egymásra tekinteni s egymást felkeresni; a különböző hitű és nevű keresztényeket nem választják el egymástól még a templomok sem. Akkor lesz új ég és új föld. Ámen.

F e r e n c z J ó z s e f.